

<p>Logotyp</p> 	<p>Nazwa instytucji</p> <p>Muzeum Ustrońskie</p>	
<p>Tytuł jednostki / publikacji / fotografii</p> <p>Uspołecznienie dziecka w przedszkolu, „Trybuna Ludu”, 21 – 22 stycznia 1978, nr 18, s. 3, 5.</p>		
<p>Ilość stron oryginału</p> <p>2</p>	<p>Ilość skanów</p> <p>2</p>	<p>Liczba plików publikacji</p> <p>7</p>
<p>Autor</p> <p>Jan Szczepański</p>	<p>Wydawnictwo / zakład fotograficzny</p> <p>Warszawa</p>	<p>Skan okładki</p>
<p>Miejsce wydania</p> <p>Robotnicza Spółdzielnia Wydawnicza „Prasa- Książka-Ruch”</p>	<p>Rok wydania / Data powstania</p> <p>1978</p>	
<p>Sygnatura</p> <p>---</p>	<p>Rodzaj zasobu (np. zdjęcie, czasopismo itp.)</p> <p>2</p>	
<p>Wymiary (wys x szer)</p> <p>19,3 x 38,8 cm, 4,8 x 21 cm</p>	<p>Stan zachowania</p> <p>---</p>	<p>Charakterystyka skanowanego obiektu</p> <p>Artykuł Jana Szczepańskiego, w którym podejmuje on kwestię roli przedszkola w procesie uspołeczniania dzieci i wychowania ich na wartościowych członków społeczeństwa.</p>
<p>Hasła przedmiotowe (okres historyczny, postacie, miejsce)</p> <p>XX wiek, Polska Rzeczpospolita Ludowa, Jan Szczepański,</p>		
<p>Hasła tematyczne (np. miasto, przemysł, kuznia, letnicy itp.)</p> <p>społeczeństwo, socjologia, nauka polska, „Trybuna Ludu”, państwo, polityka, młodzież, oświata, edukacja, wychowanie, dzieci, rodzicielstwo, rodzina</p>		
<p>Prawa autorskie</p> <p>---</p>		

Uspołecznienie dziecka w przedszkolu

Przejście dziecka z rodziny do przedszkola jest dla niego istotną zmianą życiową, która nieraz może się stać poważnym kryzysem, tzn. wprowadzeniem dziecka w sytuację, w których jego dotychczasowa wiedza zdobyta w rodzinie i wystarczająca dla rozwiązywania sytuacji życia w rodzinie nie wystarcza dla rozwiązywania problemów funkcjonowania w przedszkolu. Dziecko bowiem przechodzi tutaj od życia w rodzinie do udziału w grupach rówieśników, w których jego pozycja jest zupełnie inna. Dalej dziecko wchodzi w zorganizowany tryb czynności i na miejscu rodziców zjawia się wychowawca zawodowy, dla którego każdy wychowanek jest tylko jednym z licznej grupy.

Przejście z rodziny do przedszkola kształtuje się inaczej zależnie od przynależności klasowej rodziny, jej stylu życia i stosunku do dzieci. Polska koncepcja programowa i organizacyjna przedszkola stara się łączyć różne funkcje wychowania przedszkolnego w jeden system oddziaływań, mianowicie łączyć funkcje opiekuńcze, dydaktyczne i wychowawcze. Funkcje opiekuńcze polegają na kontynuacji czynności spełnianych przez rodziców wobec dzieci, ale są one wzbogacane przez łączenie z czynnościami nauczania, kierowania rozwojem dziecka zgodnie z zasadami opracowanymi przez psychologię rozwojową i pedagogikę przedszkola.

Opieka nad dzieckiem, która kiedyś była podstawowym zadaniem przedszkola, kiedy było ono instytucją podejmującą prawie wyłącznie opiekę na dzieckiem w czasie pracy czy choroby rodziców, zostaje w tej koncepcji podporządkowane funkcjom nauczania wiedzy już nie potocznej, ale wiedzy naukowej, a proces socjalizacji dziecka został uregulowany według dyrektyw wynikających z ideału wychowawczego przyjętego w polskim systemie szkolnym. Te funkcje dydaktyczne przedszkoli uległy w ostatnich latach poważnym zmianom.

Przedszkola muszą także kontynuować nauczanie umiejętności potrzebnych dziecku w życiu codziennym, których uczyło się w rodzinie, jednakże kierowane uczestnictwo w licznej grupie stwarza tutaj nowe możliwości dla kierowania procesem uspołecznienia. Uczestnictwo w zorganizowanej zabawie, kierowanej przez świadomy zamiar pedagogiczny nauczycielki daje większe szanse nauczania i wdrożenia w zasady społecznego współzycia, współdziałania w zespole, możliwości porozumiewania się, zrozumienia zasad organizacji i współpracy niż spontaniczne uczestnictwo w życiu i pracy rodziny.

Inna perspektywa

Na tym przykładzie można pokazać, jak przedszkole daje dziecku inną perspektywę widzenia stosunków społecznych niż perspektywa rodzinna, mianowicie zetknięcie z „impersonalnym” porządkiem życia zbiorowego, w którym obowiązują reguły nie ustalone wolą rodziców, którą można zmienić, ale obiektywnym porządkiem, do którego trze-

ba się dostosować i któremu trzeba się podporządkować.

Mówiąc inaczej, przez zawodowego wychowawcę dzie-

klasach początkowych szkoły podstawowej. Zostaje więc włączone w system szkolny i staje się jego podstawową częścią.

JAN SZCZEPAŃSKI

ci w przedszkolu zostają wprowadzone w rytm organizacji obiektywnej, przejawiającej się najpierw w zorganizowanych zabawach o ustalonych regulacjach gry, a potem także we wspólnych zorganizowanych pracach.

Stąd w projekcie reformy szkolnej przewiduje się upowszechnienie przedszkola, a wszystkie dydaktyczne przedszkoli stają się składnikiem programów szkolnych. Jednakże nauczanie w przedszkolu dokonuje się bez formal-

podnoszącej efektywność ich nauczycielskich poczynań. Problem ten był wielokrotnie podnoszony i szkolnictwo w Polsce, a także w wielu innych krajach, wprowadziło takie elementy wiedzy dla przyszłych rodziców. Są to jednak dopiero początki.

Sprawa ma kilka aspektów. Z jednej strony chodzi o to, aby rodzice mogli świadomie pokierować rozwojem swojego dziecka, aby umieli dbać nie tylko o jego zdrowie, ale także umieli systematycznie uczyć je wiedzy potrzebnej do funkcjonowa-

Fot. M. MONASTERSKA

Wychowawca w przedszkolu jest więc dla dziecka reprezentantem nowego porządku społecznego, innego niż rodziny, regulującego zachowanie się całej gromady przedszkolnej, jest on reprezentantem ładu życia społecznego obowiązującego w całym społeczeństwie. W ten sposób w przedszkolu dziecko odkrywa społeczeństwo zorganizowane, ład sformalizowany i obiektywny, rzeczywistość społeczną, której nie można zmienić ani kaprysam ani żadnymi zabiegami.

W przedszkolach polskich kładzie się ostatnio duży nacisk na funkcje dydaktyczne. W projektowanej reformie systemu szkolnego nauczanie w przedszkolu ma wyrównywać poziom przygotowania do podjęcia nauk w szkole dla wszystkich dzieci ze wszystkich środowisk. Przedszkole ma także zadanie wprowadzenia dzieci do podstawowych elementów wiedzy szkolnej, tak, by ułatwić nauczanie w

nych lekcjach, bez podziału na klasy, bez sztynnego podziału na czas nauki i czas odpoczynku.

Problemy do rozwiązania

Z przedstawionego powyżej zarysu wybranych zagadnień procesu uspołecznienia dziecka w rodzinie i przedszkolu wynika szereg wniosków. Na niektóre chciałbym zwrócić uwagę. Nasuwa się przede wszystkim wniosek komplementarności funkcji rodziny i przedszkola w procesie wprowadzania dziecka w życie społeczeństwa i w rozwoju jego osobowości. Przełożony na język praktyki wniosek ten pociąga za sobą konieczność podjęcia wielu działań.

Wydaje się przede wszystkim, że rodzice, jako pierwsi nauczyciele dziecka, powinni otrzymywać w systemie szkolnym, w czasie ich nauki w szkole, a potem także w jakimś systemie kształcenia ustawicznego, elementy wiedzy pedagogicznej

nia w społeczeństwie, aby wychowanie w rodzinie było nie tylko spontanicznym przebiegiem „naturalnym”, ale bardziej usystematyzowanym procesem nauczania. Z drugiej strony chodzi o to, aby rodzice byli partnerami przedszkola, a potem także szkoły w kierowaniu systematycznym kształceniem.

Wielu badaczy systemów szkolnych z niepokojem podnosi problem spadku efektywności pedagogicznej systemów szkolnych we współczesnym świecie i widzi możliwość przeciwdziałania tej tendencji przez bliższą współpracę rodziny, szkoły i innych instytucji wychowujących i kształcących, działających w społeczeństwie. W procesie uspołecznienia dziecka w wieku przedszkolnym ta współpraca jest po prostu koniecznością.

Przedszkole nie może działać nie biorąc pod uwagę zakresu uspołecznienia dokonanego w rodzinie i nie może zaczynać procesu wychowania na nowo, nie biorąc pod uwagę tego, czego dokonała

(DOKONCZENIE NA STR. 5)

Uspołecznienie dziecka w przedszkolu

(DOKOŃCZENIE ZE STR. 3)

wcześniej rodzina, bez powodowania poważnych zaburzeń w psychice dziecka.

Zarówno badania psychologiczne, jak i socjologiczne pokazują, że proces uspołecznienia jest procesem ciągłym, kumulującym oddziaływanie wielu instytucji i form życia społecznego, w których dziecko uczestniczy, że harmonijność i komplementarność tych oddziaływań jest ważnym czynnikiem w rozwoju dziecka.

W dziejach przedszkoli obserwujemy taką tendencję, którą w sposób bardzo uproszczony można przedstawić jako przekształcenie się swoistej „przedszkolnej” rodziny w pierwszy rok nauki szkolnej. Chodzi o to, aby zachowując wiele elementów wychowania rodzinnego, przedszkole nie powodowało konfliktów między systemami wartości rodzinnych a systemami działań wynikających z konieczności nauczania szkolnego.

Wymaga to dużego wysiłku, w zakresie kształcenia nauczycieli przedszkoli, którzy powinni posiadać wiedzę o procesach uspołecznienia dziecka w rodzinach, posiadać wiedzę o rodzinach, z których dzieci przychodzą do ich przedszkoli, powinni rozumieć także mechanizmy wychowania w rodzinie, nawet jeżeli sami nie są rodzicami. To jednak wymaga wsparcia nauczycieli przez system badań naukowych nad wychowaniem w rodzinie i w przedszkolu, które to badania — jeżeli moja wiedza jest adekwatna — nie są dostatecznie rozwinięte. Stąd mój ostatni wniosek o intensyfikację takich badań w porównawczej skali międzynarodowej.

JAN SZCZEPAŃSKI